

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΟΥΡΓΑΝΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

Των Αρχαίων Χρόνων

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Τετράδιο Εργασιών

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής/τρια / Αξιολογητής/τρια	Ορφανουδάκης Εμμανουήλ Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός
Αξιολογητής/τρια	Αλεξανδρόπουλος Γεώργιος Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός
Αξιολογητής/τρια	Γιαννικόπουλος Λάμπρος Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός
Τεχνικός Εμπειρογνώμονας	Τζήμας Δημήτριος Πτυχιούχος Πληροφορικής
Επικουρικός Εμπειρογνώμονας	Τσομπάνη Ειρήνη Διπλωματούχος τεχνολογίας Γραφιστικών τεχνών
Υπεύθυνος/η του μαθήματος/γνωστικού αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης	Αθανάσιος Γιαννίκας , Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΟΥΡΓΑΝΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Εκδόσεις Λυσάρι

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Πρόδρομος Μιχαλάκης

Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Γεώργιος Μπουργάνης

Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Πρόδρομος Μιχαλάκης

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Εκπαιδευτικός οργανισμός **ΑΚΑΔΗΜΙΑ** (e-akadimia.gr)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Φώτιος Τσάτσης, © Εκδόσεις **Λυσάρι** (Simeon Netchev)

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Ασπασία Κυριάκου

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Εκδόσεις **Λυσάρι** (lisari.gr)

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΜΑ

Πρόδρομος Μιχαλάκης,
Εκδόσεις **Λυσάρι** (lisari.gr)

Περιεχόμενα

A. Ομηρική Εποχή	6
1. Η κατάρρευση του Μυκηναϊκού πολιτισμού.....	7
2. Μετακινήσεις πληθυσμών στην Ελλάδα και στις ακτές της Μικράς Ασίας.	8
3. Η επανεμφάνιση της γραφής: Η ομηρική ποίηση, η θρησκεία και η τέχνη των Ελλήνων	9
B. Αρχαϊκή Εποχή	10
4. Η πόλη – κράτος.....	11
5. Ο ελληνικός αποικισμός.....	12
6. Τα πολιτεύματα στην αρχαϊκή Ελλάδα.....	13
7. Σπάρτη: Κοινωνική και πολιτική οργάνωση.....	14
8. Σπάρτη: Η ζωή στην πόλη.....	15
9. Αθήνα: Η εξέλιξη του πολιτεύματος.	16
10. Αθήνα: Η νομοθεσία του Σόλωνα και οι μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη.	17
11. Η τέχνη της Αρχαϊκής περιόδου.	18
12. Τα γράμματα.	19
Γ. Κλασικά Χρόνια	20
13. Το περσικό κράτος και οι Έλληνες της Μ. Ασίας.....	21
14. Ο περσικός κίνδυνος – Η Μάχη του Μαραθώνα.	22
15. Η Μάχη των Θερμοπυλών.	23
16. Η Ναυμαχία της Σαλαμίνας.	24
17. Η Μάχη των Πλαταιών, η Ναυμαχία της Μυκάλης και το τέλος των Περσικών Πολέμων.....	25
Δ. Χρυσός Αιώνας	26
18. Η Αθήνα γίνεται η πιο ισχυρή δύναμη.	27
19. Το πολίτευμα και η κοινωνία της Αθήνας στα χρόνια του Περικλή.	28
20. Η κοινωνία και η ζωή στην αρχαία ελληνική πόλη.	29
21. Ο «Χρυσός Αιώνας» της τέχνης.	30
22. Η Αθήνα γίνεται σχολείο της Ελλάδας.	31
Ε. Πελοποννησιακός Πόλεμος – Σπαρτιατική Ηγεμονία – Θηβαϊκή Ηγεμονία.	32
23. Αίτια και αφορμές του πολέμου.....	33
24. Οι κυριότερες φάσεις του πολέμου και το τέλος του.	34
25. Η ηγεμονία της Σπάρτης.	35
26. Η ηγεμονία της Θήβας.	36
ΣΤ. Μακεδονία	37
27. Η Μακεδονία, μία νέα ελληνική δύναμη.....	38
28. Μέγας Αλέξανδρος: Η προσωπικότητα και το έργο του.	39
29. Η εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου.	40
Ζ. Ελληνιστικά Χρόνια	41
30. Η αυτοκρατορία του Μ. Αλεξάνδρου διασπάται.	42
31. Η καθημερινή ζωή στα ελληνιστικά χρόνια.	43
32. Οι τέχνες και τα γράμματα στα ελληνιστικά χρόνια.	44
33. Το ρωμαϊκό κράτος.....	45
34. Η Καρχηδόνα συγκρούεται με τη Ρώμη.....	46
35. Η υποταγή του ελληνικού κόσμου.	47

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΕΤΡΑΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Το Τετράδιο Εργασιών αποτελεί συμπλήρωμα του Βιβλίου Μαθητή, περιλαμβάνοντας ασκήσεις που θα βοηθήσουν τους μαθητές να επαναφέρουν στη μνήμη τους τις πληροφορίες που έχουν αποκτήσει, προκειμένου να τις χρησιμοποιήσουν για να απαντήσουν στις ερωτήσεις. Η διάρθρωσή του ακολουθεί τη δομή που ορίζεται από το Πρόγραμμα Σπουδών του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, περιλαμβάνοντας ασκήσεις χωριστά για κάθε διδακτική ενότητα που παρουσιάζεται στο Βιβλίο Μαθητή.

Το Τετράδιο Εργασιών περιλαμβάνει πληθώρα ασκήσεων ανάπτυξης, αντιστοίχισης, σωστού/λάθους, συμπλήρωσης κενών, καθώς και άλλες περισσότερο δημιουργικές και πρωτότυπες ασκήσεις, που στοχεύουν στο να παρακινήσουν τους/τις μαθητές/τριες να σκεφτούν και να εκφράσουν τη δημιουργικότητά τους.

Σε αρκετά μαθήματα παρέχεται επιπρόσθετο ψηφιακό μαθησιακό υλικό στους/στις μαθητές/τριες μέσω σάρωσης κωδικού QR. Τα ψηφιακά αρχεία που εμφανίζονται είναι αυτόνομα και παιδαγωγικά επιμελημένα, σχεδιασμένα ειδικά για το παρόν Τετράδιο Εργασιών, και υποστηρίζουν την εφαρμογή και εμπέδωση της γνώσης. Το περιεχόμενό τους είναι επιστημονικά ελεγμένο και οργανωμένο σε στοχευμένες δραστηριότητες, χωρίς να απαιτείται ανεξέλεγκτη αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η ενεργή συμμετοχή και η αυτοαξιολόγηση των μαθητών/τριών, σε ένα ασφαλές και παιδαγωγικά ελεγχόμενο ψηφιακό περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, σε ορισμένα κεφάλαια, οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε συνθετικές ομαδικές εργασίες, οι οποίες τους παρέχουν τη δυνατότητα να συνεργαστούν και να αναζητήσουν, υπό την επίβλεψη των καθηγητών/τριών τους, την ιστορική αλήθεια, μετατρέποντας το τμήμα σε ένα «εργαστήριο ιστορίας».

η συγγραφική ομάδα

ενότητα

A

Ομηρική Εποχή

Η κατάρρευση του Μυκηναϊκού πολιτισμού

1

1

Σκάνανε το QR code και παρατήρησε την Πινακίδα της Γραμμικής Β' (Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκηνών). Στη συνέχεια, φτιάξε μία ομάδα με κάποιους συμμαθητές/τριες και αναζητήστε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για την αποκρυπτογράφηση της, προκειμένου να τις παρουσιάσετε στην τάξη.

2

Αντιστοιχίσε τις έννοιες με τις σωστές φράσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα.

1. 1600–1200 π.Χ.

2. 1200 π.Χ.

3. Γραμμική Β'

4. Επιδρομές

5. Σκοτεινοί αιώνες

α. Εχθροί κατέστρεψαν τα ανάκτορα.

β. Η γραφή σταματά να χρησιμοποιείται.

γ. Κυριαρχία των Μυκηναίων.

δ. Μικρές ομάδες χωρίς βασιλιά.

ε. Καταστροφή των ανακτόρων.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Οι Μυκηναίοι δημιούργησαν εμπορικές σχέσεις με την Αίγυπτο και την Ιταλία.
- β. Παρά την καταστροφή η Γραμμική Β' διασώθηκε.
- γ. Κάποιοι υποστηρίζουν πως οι Μυκηναίοι άρχισαν να πολεμούν μεταξύ τους και γι' αυτό αφανίστηκαν.
- δ. Στους Σκοτεινούς αιώνες υπήρχαν μόνο λίγα αλλά μεγάλα βασίλεια.
- ε. Μετά τους Σκοτεινούς αιώνες ακολούθησε η αναγέννηση της Αρχαϊκής Περιόδου.

2

Μετακινήσεις πληθυσμών στην Ελλάδα και στις ακτές της Μικράς Ασίας

1

Στο πλαίσιο μίας εργασίας για τη Δωρική εξάπλωση, αναζήτησε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τους Δωριείς, προκειμένου να τις παρουσιάσεις στην τάξη σου.

.....

.....

.....

.....

.....

2

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- α. Οι Έλληνες χρησιμοποιούσαν τη γραφή μόνο στα μετά την πτώση του μυκηναϊκού πολιτισμού.
- β. Τον 11ο αιώνα οι μετανάστευσαν από τη Θεσσαλία στη Στερεά Ελλάδα και στην
- γ. Οι μετακινήθηκαν στη Λέσβο, στην και στο βόρειο κομμάτι της Μικράς Ασίας.
- δ. Οι πήγαν στη Χίο, στην Σάμο και στη Κεντρική Μικρά Ασία.

3

Παρατήρησε τον χάρτη στη σελίδα 14 του βιβλίου μαθητή/τριας και γράψε τις μετακινήσεις των τριών βασικών ελληνικών φύλων:

	Από πού ξεκίνησαν	Πού εγκαταστάθηκαν
Αιολείς:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ίωνες:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Δωριείς:	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Η επανεμφάνιση της γραφής: Η ομηρική ποίηση, η θρησκεία και η τέχνη των Ελλήνων

3

1

Σκάνανε το QR code, διάβασε το απόσπασμα του Ηροδότου και γράψε ένα κείμενο για το πώς δημιουργήθηκε το νέο αλφάβητο των Ελλήνων της περιόδου αυτής.

.....
.....
.....
.....
.....

2

Παρατήρησε τον μεγάλο αμφορέα στην εικόνα της σελίδας 20 του βιβλίου μαθητή/τριας. Είναι στολισμένος με γεωμετρικά σχήματα, όπως τρίγωνα, τετράγωνα και κύκλους.

- Σκέψου ότι είσαι κι εσύ καλλιτέχνης στην Αρχαία Ελλάδα. Σχεδίασε κι εσύ έναν δικό σου αμφορέα, χρησιμοποιώντας μόνο γεωμετρικά σχήματα.
- Έπειτα, γράψε μία μικρή περιγραφή (ταμπελάκι) για το έργο σου.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Τίτλος / όνομα αντικειμένου:
.....

Περιγραφή:
.....
.....
.....

ενότητα

B

Αρχαϊκή Εποχή

4

Η πόλη – κράτος

1

Οργανωθείτε σε ομάδες και αναζητήστε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για το Δωδεκάθεο, προκειμένου να τις παρουσιάσετε στην τάξη (το QR code της σελίδας θα σας βοηθήσει στην αναζήτηση).

2

Αντιστοίχισε κάθε λέξη με τη σωστή φράση:

1. Ακρόπολη

α. Πίστη στους θεούς και συμμετοχή σε γιορτές

2. Πολίτης

β. Ξεχωριστή πόλη με δικούς της νόμους

3. Πόλη-κράτος

γ. Έπαιρνε μέρος στις αποφάσεις της πόλης

4. Αριστοκράτης

δ. Το ψηλό και οχυρωμένο σημείο της πόλης

5. Θρησκεία

ε. Πλούσιος και δυνατός άρχοντας

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

α. Οι αγρότες ζούσαν έξω από τα τείχη.

β. Μέσα στους αιώνες η αριστοκρατία παρέμεινε το μοναδικό πολίτευμα στις πόλεις-κράτη.

γ. Παρά τα διαφορετικά τους συμφέροντα, οι πόλεις-κράτη δεν οδηγούνταν σε συγκρούσεις μεταξύ τους.

δ. Η κάθε πόλη-κράτος είχε διαφορετική θρησκεία.

ε. Οι πιο σημαντικοί από τους πανελλήνιους αγώνες ήταν οι Ολυμπιακοί.

5

Ο ελληνικός αποικισμός

1

Πότε πραγματοποιήθηκαν οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες; Αναζήτησε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες προκειμένου να τις παρουσιάσεις στην τάξη σου.

.....

.....

.....

.....

.....

2

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- α. Η διαδικασία με την οποία ιδρύονταν οι αποικίες ήταν ευθύνη της, της πόλης δηλαδή από την οποία έφευγαν οι άποικοι.
- β. Η σχέση μεταξύ της μητρόπολης και της αποικίας ήταν
- γ. Μετά τη δημιουργία αποικιών οι Έλληνες αντιλήφθηκαν την κοινή τους
- δ. Οι σημαντικότεροι πανελλήνιοι αγώνες ήταν οι, που πραγματοποιούνταν στην και οι νικητές έπαιρναν ένα κλαδί

3

Διάβασε προσεκτικά τα παρακάτω γεγονότα και τοποθέτησέ τα με τη σωστή χρονική σειρά (από το 1 έως το 5).

- Οργανώνεται γιορτή στη μητρόπολη.
- Επιλέγεται το κατάλληλο μέρος για την αποικία.
- Οι Έλληνες ζητούν χρησμό από το μαντείο των Δελφών.
- Ξεκινά το ταξίδι των αποίκων.
- Οι άποικοι χτίζουν τη νέα τους πόλη.

Τα πολιτεύματα στην αρχαϊκή Ελλάδα

6

1

Μαζί με την ομάδα σου, επισκεφθείτε τη δημοτική βιβλιοθήκη και αναζητήστε πληροφορίες για το αριστοκρατικό πολίτευμα. Έπειτα, φτιάξτε ένα πολυτροπικό κείμενο και παρουσιάστε το στην τάξη (το QR code της σελίδας μπορεί να σας φανεί χρήσιμο).

2

Παρακάτω βλέπεις τέσσερις φράσεις. Με ποιο πολίτευμα σχετίζονται; Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις *Βασιλεία*, *Αριστοκρατία*, *Ολιγαρχία*, *Δημοκρατία*.

α. «Έχω πολλά χωράφια και πλούτη. Γιατί να μην κυβερνήσω;»

β. «Θέλω να μιλήσω κι εγώ στην Εκκλησία του Δήμου!»

γ. «Είμαστε ευγενείς. Μόνο εμείς ξέρουμε τι είναι καλό για την πόλη!»

δ. «Δεν χρειάζομαι συμβούλους. Όλοι περιμένουν από εμένα να διατάξω!»

α. β. γ. δ.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

α. Με το πέρασμα των χρόνων, τα ελληνικά κράτη γίνονταν πιο πλούσια και γι' αυτό σταμάτησαν να υπάρχουν βασιλιάδες.

β. Στην Αθήνα πολλοί άνθρωποι έγιναν πλούσιοι, με το εμπόριο και τη ναυτιλία.

γ. Ο Σόλωνα χώρισε τους κατοίκους της πόλης σε τάξεις, με βάση το πόσα αγροτικά προϊόντα παρήγαγαν κάθε χρόνο.

δ. Οι συνθήκες στις οποίες ζούσαν οι άνθρωποι βελτιώθηκαν πάρα πολύ κατά τη διάρκεια της τυραννίδας.

ε. Η ισονομία και η δημοκρατία δημιουργήθηκαν στην Αθήνα.

7

Σπάρτη: Κοινωνική και πολιτική οργάνωση

1

Αναζήτησε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για τη δημιουργία του θεσμού των πέντε εφόρων, προκειμένου να τις παρουσιάσεις στην τάξη σου (το QR code της σελίδας θα σε βοηθήσει στην αναζήτησή σου).

2

Παρατήρησε προσεκτικά την εικόνα με το αρχαίο αγγείο (σελ. 39 βιβλίου μαθητή/τριας), στο οποίο απεικονίζονται πολεμιστές της Σπάρτης. Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις, γράφοντας 1-2 προτάσεις για την καθεμία:

- Τι φορούν οι Σπαρτιάτες πολεμιστές στο κεφάλι και στο σώμα τους;

- Τι κρατούν στα χέρια τους; Πώς φαίνεται η προετοιμασία τους για μάχη;

- Ποια συναισθήματα σου προκαλεί η σκηνή που απεικονίζεται; (π.χ. φόβο, περηφάνια κ.ά.)

Σπάρτη: Η ζωή στην πόλη

8

1

Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα με τις πληροφορίες για τις τρεις κοινωνικές τάξεις της Σπάρτης, σύμφωνα με όσα διάβασες στο κείμενο του βιβλίου μαθητή/τριας.

	Πού ζούσαν:	Επαγγέλματα:	Δικαιώματα:
Σπαρτιάτες:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Περίοικοι:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Είλωτες:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

2

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- Στην συμμετείχαν οι περισσότεροι Σπαρτιάτες.
- Οι ζούσαν γύρω από την πόλη και ασχολούνταν με τη γεωργία και το εμπόριο ή ήταν
- Οι ήταν δούλοι που ανήκαν στο ίδιο το κράτος.
- Οι γυναίκες στη Σπάρτη μπορούσαν να έχουν και να είναι

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- Στην Απέλλα οι Σπαρτιάτες είχαν δικαίωμα να ψηφίσουν.
- Στη Γερουσία μπορούσαν να συμμετέχουν και οι απλοί πολίτες.
- Οι περίοικοι είχαν πολιτικά δικαιώματα.
- Οι γυναίκες στη Σπάρτη ζούσαν όπως στις υπόλοιπες πόλεις.
- Στη Σπάρτη τα κορίτσια δεν είχαν πρόσβαση στην εκπαίδευση.

9

Αθήνα: Η εξέλιξη του πολιτεύματος

1

Σκάνναρε το QR code και διάβασε το απόσπασμα από την Ιστορία του Ηροδότου. Ποια προβλήματα έλυσε η συνένωση των οικισμών της Αττικής;

2

Διάβασε με προσοχή το παρακάτω κείμενο και, έπειτα, προσπάθησε να απαντήσεις στις ερωτήσεις.

Σήμερα στο σχολείο ανακοινώθηκαν νέα «δρακόντεια μέτρα» για την καθαριότητα. Όλοι οι μαθητές αναρωτήθηκαν τι σημαίνει αυτό. «Μήπως θα μας τιμωρούν και για ένα χαρτάκι;» είπε ο Γιώργος γελώντας. Η Ελένη είπε πως άκουσε τη λέξη και στις ειδήσεις, αλλά δεν κατάλαβε ακριβώς τι σημαίνει.

- Πώς καταλαβαίνεις, από το κείμενο, τι μπορεί να σημαίνει η φράση «δρακόντεια μέτρα»;

- Πού αλλού έχεις ακούσει αυτή τη φράση (π.χ. τηλεόραση, καθημερινή ζωή);

- Θυμήσου τι έμαθες στο μάθημα: Πώς συνδέονται οι αυστηροί νόμοι του Δράκοντα με τη φράση «δρακόντεια μέτρα» που λέμε σήμερα;

Αθήνα: Η νομοθεσία του Σόλωνα και οι μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη

10

1

Σκάνανε το QR code και εντόπισε στον χάρτη τα έργα του Πεισίστρατου στην Αθήνα. Αναζήτησε στο διαδίκτυο πληροφορίες για κάποιο από αυτά και παρουσίασέ το στην τάξη σου.

2

Ο Σόλωνας ήταν ένας νομοθέτης που έγραψε νέους νόμους για να βοηθήσει τους πολίτες της Αθήνας. Φαντάσου ότι είσαι ο Σόλωνας και απαντάς σε γράμματα που σου στέλνουν οι Αθηναίοι της εποχής εκείνης.

Γράμμα Α

«Αγαπητέ Σόλωνα, είμαι ένας αγρότης και δυσκολεύομαι πολύ. Χρωστάω χρήματα και κινδυνεύω να χάσω το χωράφι μου. Θα αλλάξει κάτι με τους νέους νόμους σου;»

Γράμμα Β

«Αγαπητέ Σόλωνα, μέχρι τώρα, μόνο οι πλούσιοι μπορούσαν να παίρνουν αποφάσεις. Εγώ είμαι απλός πολίτης. Θα μπορώ κι εγώ να μιλάω στη συνέλευση;»

11

Η τέχνη της Αρχαϊκής περιόδου

1

Σκάνανε το QR code και παρατήρησε τον αρχαίο ελληνικό ναό που βρίσκεται στη Σεγ(κ)έστα της Ιταλίας. Είναι ιωνικού ή δωρικού ρυθμού; Από πού το καταλαβαίνεις;

2

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α. Κατά την αρχαϊκή περίοδο άρχισαν να χτίζονται πολλοί ναοί σε και ρυθμό.
- β. Οι Έλληνες εκείνη την περίοδο δημιούργησαν και πολύ σημαντικά
- γ. Τα πιο γνωστά αγάλματα της εποχής ήταν οι και οι
- δ. Συχνά, μαζί με τα αγάλματα των θεών τοποθετούνταν και το τους.
- ε. Τα αγγεία που χρωματίζονταν μαύρα με κόκκινα σχέδια ονομάζονται

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Για να τιμήσουν τους θεούς τους οι αρχαίοι Έλληνες έχτισαν μεγάλους ναούς.
- β. Η διαφορά του ιωνικού από τον δωρικό ρυθμό σχετίζεται με τη βάση του κίονα.
- γ. Σε αρκετές περιπτώσεις, μαζί με τους θεούς έφτιαχναν και το σύμβολο του καθενός.
- δ. Πάνω στα αγγεία δεν ζωγραφίζονταν σκηνές από την καθημερινή ζωή των ανθρώπων.
- ε. Μελανόμορφα ονομάζονται όσα αγγεία ήταν κόκκινα και χρωματίζονταν με μαύρα σχέδια.

Τα γράμματα

12

1

Αντιστοίχισε κάθε λέξη με τη σωστή φράση:

1. Ησίοδος

α. Έγραψε τη «Θεογονία».

2. Αρχίλοχος

β. Εξέφρασε συναισθήματα με μουσικά ποιήματα.

3. Σαπφώ

γ. Έγραψε για μάχες και προσωπικά του βιώματα.

4. Όμηρος

δ. Θεωρείται πρόδρομος των ποιητών του 7ου αιώνα π.Χ.

2

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- α. Τον 7ο αιώνα π.Χ. οι ποιητές σταμάτησαν να ασχολούνται με τη ζωή των του παρελθόντος.
- β. Τα διδακτικά ποιήματα έδιναν για διάφορα ζητήματα.
- γ. Ο σημαντικότερος ποιητής που ασχολήθηκε με τη διδακτική ποίηση ήταν ο , ο οποίος έγραψε τη Θεογονία.
- δ. Τον 7ο αιώνα π.Χ. δημιουργήθηκε και ένα άλλο είδος ποίησης, η
- ε. Οι πρώτοι δεν ασχολήθηκαν με τα καθημερινά ζητήματα και τα προβλήματα της ζωής.

3

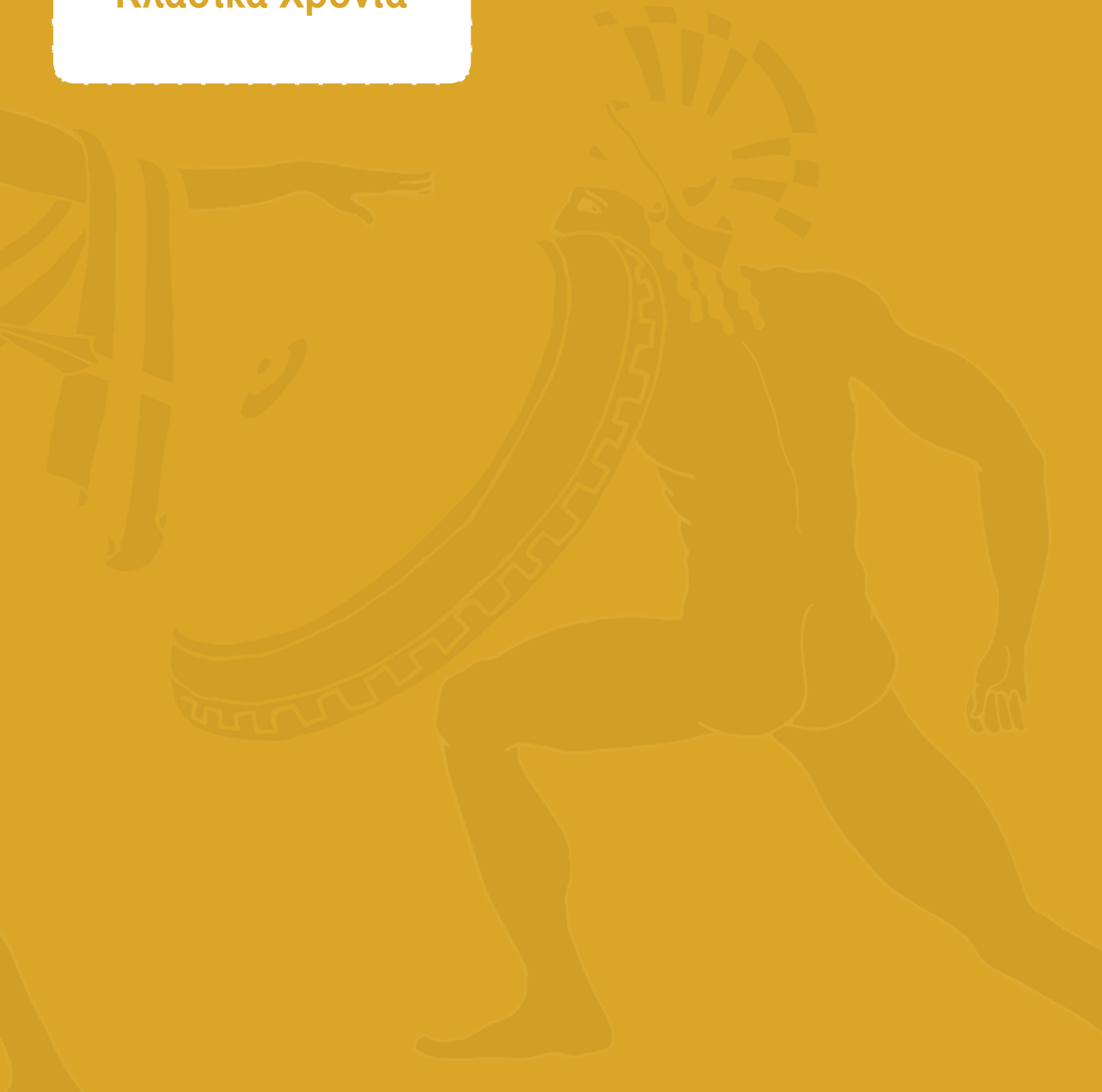
Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Τα ποιήματα της διδακτικής ποίησης ήταν μικρά σε έκταση.
- β. Οι ποιητές, μέσα από τη διδακτική ποίηση, προσπαθούσαν να μάθουν στους ανθρώπους με όμορφο τρόπο νέα πράγματα.
- γ. Τα λυρικά ποιήματα ήταν μικρότερα και συνήθως τραγουδιόνταν με τη βοήθεια μουσικών οργάνων.
- δ. Οι λυρικοί ποιητές ήθελαν να αναφερθούν στις χαρές της ανθρώπινης ζωής.
- ε. Αρχικά η φιλοσοφία θέλησε να εξηγήσει τον κόσμο και ασχολήθηκε πάρα πολύ με τη δημιουργία του.

ενότητα

Κλασικά Χρόνια

13

Το περσικό κράτος και οι Έλληνες της Μ. Ασίας

1

Στο πλαίσιο ομαδικής εργασίας για την Ιωνική επανάσταση, αναζητήσε πληροφορίες για την καταστροφή της Μιλήτου από τους Πέρσες. Έπειτα, παρουσιάστε τα ευρήματά σας στην τάξη (το QR code της σελίδας θα σας βοηθήσει στην αναζήτησή σου).

.....

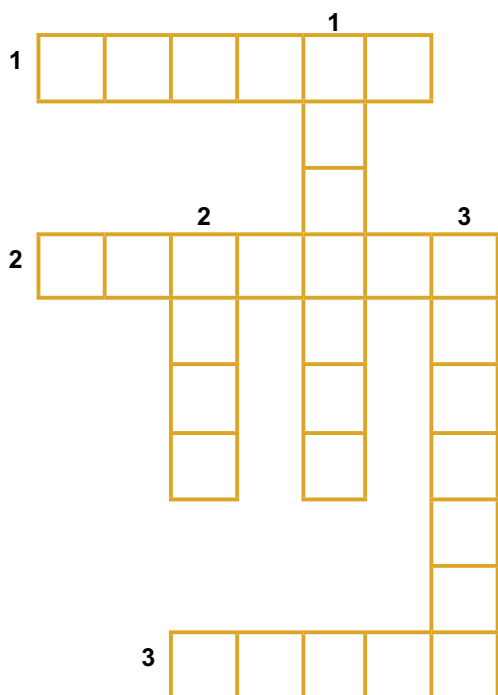
.....

.....

.....

2

Συμπλήρωσε το σταυρόλεξο για το Περσικό κράτος και τους Έλληνες της Μ. Ασίας:

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Αυτοί που κατέστειλαν την ιωνική επανάσταση.
2. Πόλη που καταστράφηκε ολοκληρωτικά το 494 π.Χ.
3. Ο βασιλιάς που ίδρυσε το περσικό κράτος Πόλεμος.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Η πόλη που βοήθησε μαζί με την Αθήνα στην επανάσταση.
2. Νησί όπου έγινε η τελική ναυμαχία.
3. Περσική πρωτεύουσα της Μ. Ασίας

14

Ο περσικός κίνδυνος – Η Μάχη του Μαραθώνα

1

Σκάνανε το QR code, διάβασε το απόσπασμα από την Ιστορία του Ηροδότου και μελέτησε τον πίνακα με τις πληροφορίες της μάχης. Πιστεύεις ότι οι αριθμός των δυνάμεων ή η στρατηγική έπαιξε σημαντικότερο ρόλο στο αποτέλεσμα;

2

Αντιστοίχισε τα πρόσωπα ή τα γεγονότα με τον σωστό χαρακτηρισμό τους:

1. Μιλτιάδης

α. Γενναίοι σύμμαχοι των Αθηναίων στη μάχη.

2. Πέρσες

β. Η περιοχή στην οποία έγινε η μεγάλη μάχη.

3. Πλαταιείς

γ. Οργάνωσε τη στρατηγική που οδήγησε στη νίκη.

4. Μαραθώνας

δ. Ηττήθηκαν και αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Οι Πέρσες επέλεξαν να έρθουν από την Κρήτη με τον στόλο τους.
- β. Μια καταιγίδα στο ακρωτήριο του Άθω κατέστρεψε το μεγαλύτερο μέρος του στόλου των Περσών.
- γ. Το 490 π.Χ. οι Πέρσες αποφάσισαν να ξεκινήσουν μια νέα εκστρατεία με αρχηγό τον ίδιο τον Δαρείο.
- δ. Οι Αθηναίοι, στον Μαραθώνα, ζήτησαν τη βοήθεια των Σπαρτιατών και εκείνοι τους βοήθησαν.
- ε. Οι Πέρσες, αφού νικήθηκαν, εγκατέλειψαν οριστικά την ιδέα της κατάκτησης της Ελλάδας.

Η Μάχη των Θερμοπυλών

15

1

Σκάνανε το QR code και διάβασε το ποίημα Θερμοπύλες του Κ.Π. Καβάφη. Για ποιον λόγο ο ποιητής αφιερώνει το έργο του αυτό σε όσους πολέμησαν σε αυτή τη μάχη;

2

Φαντάσου ότι είσαι ένας από τους 300 Σπαρτιάτες. Γράψε στο ημερολόγιό σου την τελευταία σου νύχτα πριν τη μάχη.

Μπορείς να αναφέρεις:

- Ποιες σκέψεις σε βασανίζουν;
- Τι νιώθεις για την πατρίδα και τους συμπολεμιστές σου;
- Τι φοβάσαι και τι ελπίζεις;

Ενδεικτική αρχή: «Αύριο, ίσως είναι η τελευταία μάχη. Ο βασιλιάς μας, ο Λεωνίδας, μας είπε πως η τιμή είναι πάνω από όλα. Κοιτάζω τ' αστέρια και σκέφτομαι...»

16

Η Ναυμαχία της Σαλαμίνας

1

Φαντάσου πως είσαι ένας κυβερνήτης σε ελληνικό πλοίο λίγο πριν ξεκινήσει η ναυμαχία. Γράψε ένα σύντομο απόσπασμα από το ημερολόγιό σου, όπου καταγράφεις τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου.

Μπορείς να αναφερθείς:

- Στην ένταση και στην αγωνία για τη μάχη.
- Στην εμπιστοσύνη ή τις αμφιβολίες σου προς τον Θεμιστοκλή.
- Στο πλεονέκτημα του στενού χώρου και στην ελπίδα για νίκη.

Μπορείς να αρχίσεις κάπως έτσι: «Ο ήλιος ανέτειλε πάνω από τη Σαλαμίνα. Οι άντρες μου είναι έτοιμοι αλλά φοβισμένοι. Η θάλασσα είναι ήσυχη – προς το παρόν...»

2

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- Όταν οι Πέρσες έφτασαν στην η πόλη ήταν
- Ο έλεγε πως ο στόλος θα έπρεπε να μείνει και να δώσει τη μάχη στη
- Τα ελληνικά πλοία, οι , ήταν πιο μικρά και θα μπορούσαν να ελιχθούν καλύτερα.
- Ο απείλησε ότι η Αθήνα θα αποχωρούσε από τον πόλεμο, αν η μάχη δεν γινόταν στη

Η Μάχη των Πλαταιών, η Ναυμαχία της Μυκάλης και το τέλος των Περσικών Πολέμων

17

1

Σκάνανε το QR code και παρατήρησε τη φωτογραφία της στήλης του Τρικάρηνου Οφεως. Αναζήτησε στο διαδίκτυο πληροφορίες για το πώς συνδέεται η στήλη με τους Περσικούς Πολέμους και παρουσίασέ τες στην τάξη.

2

Διάβασε προσεκτικά το μάθημα και αντιστοίχισε κάθε πρόσωπο ή λέξη με τη σωστή περιγραφή:

1. Πausανίας

α. Εκεί έγινε η ναυμαχία των Περσικών Πολέμων.

2. Λεωτυχίδας

β. Οδήγησε τον ελληνικό στρατό στη μάχη των Πλαταιών.

3. Μυκάλη

γ. Πέρσης στρατηγός που παρέμεινε στην Ελλάδα.

4. Πλαταιείς

δ. Τόπος μεγάλης ελληνικής νίκης στην ξηρά το 479 π.Χ.

5. Μαρδόνιος

ε. Σπαρτιάτης ηγέτης της ναυμαχίας εναντίον των Περσών.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

α. Ο Μαρδόνιος έμεινε στη Θεσσαλία μέχρι το καλοκαίρι του 479 π.Χ.

β. 100.000 Έλληνες με αρχηγούς τους Σπαρτιάτες συγκεντρώθηκαν για να πολεμήσουν τον Μαρδόνιο.

γ. Αμέσως μόλις έφτασαν στη Θεσσαλία, οι Έλληνες επιτέθηκαν στους Πέρσες.

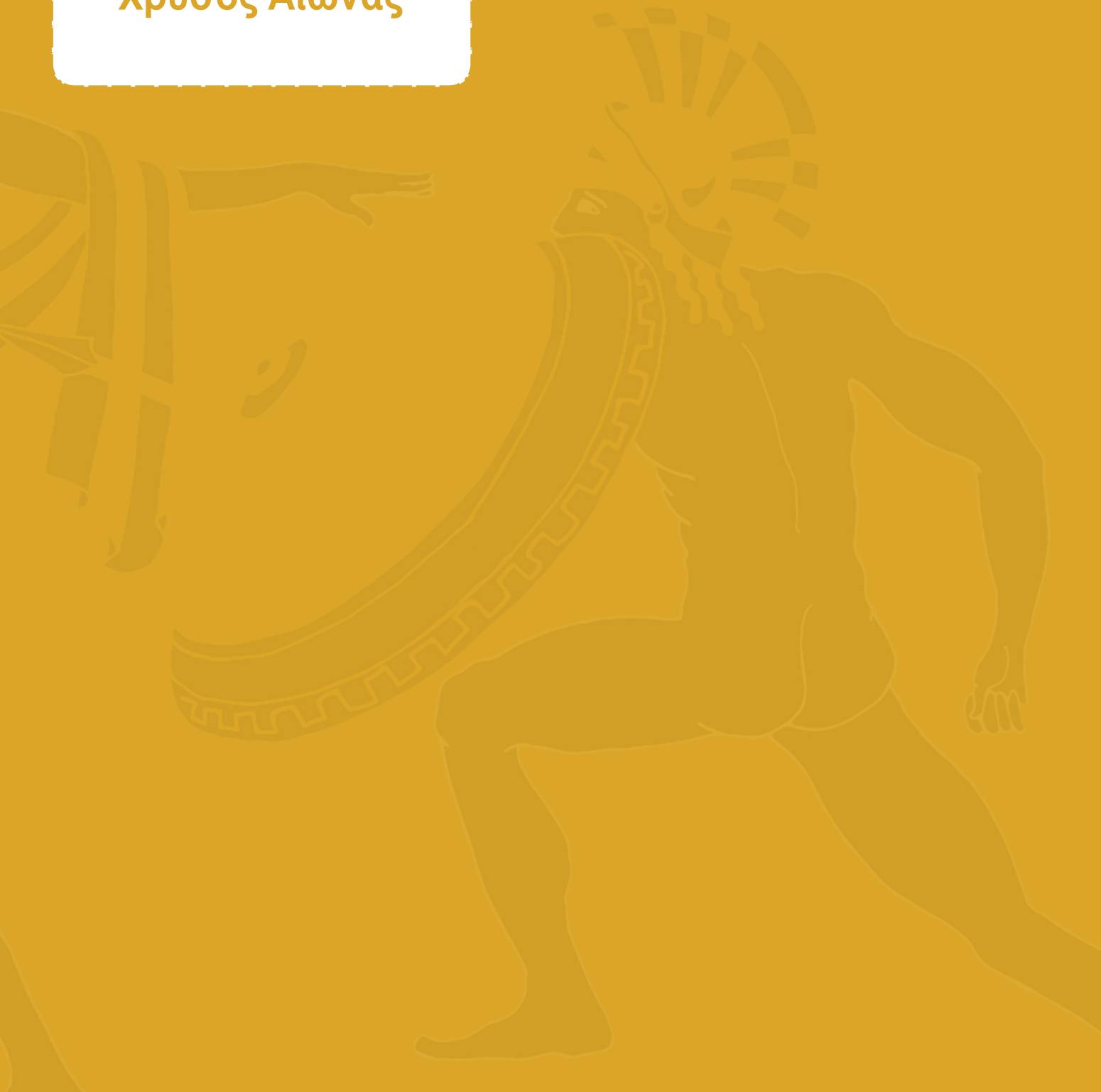
δ. Παρά τις νίκες των Ελλήνων, οι περσικοί πόλεμοι συνεχίστηκαν.

ε. Με τις νίκες εναντίον των Περσών ενισχύθηκε η ενότητα των Ελλήνων.

ΕΝΟΤΗΤΑ

Δ

Χρυσός Αιώνας

Η Αθήνα γίνεται η πιο ισχυρή δύναμη

18

1

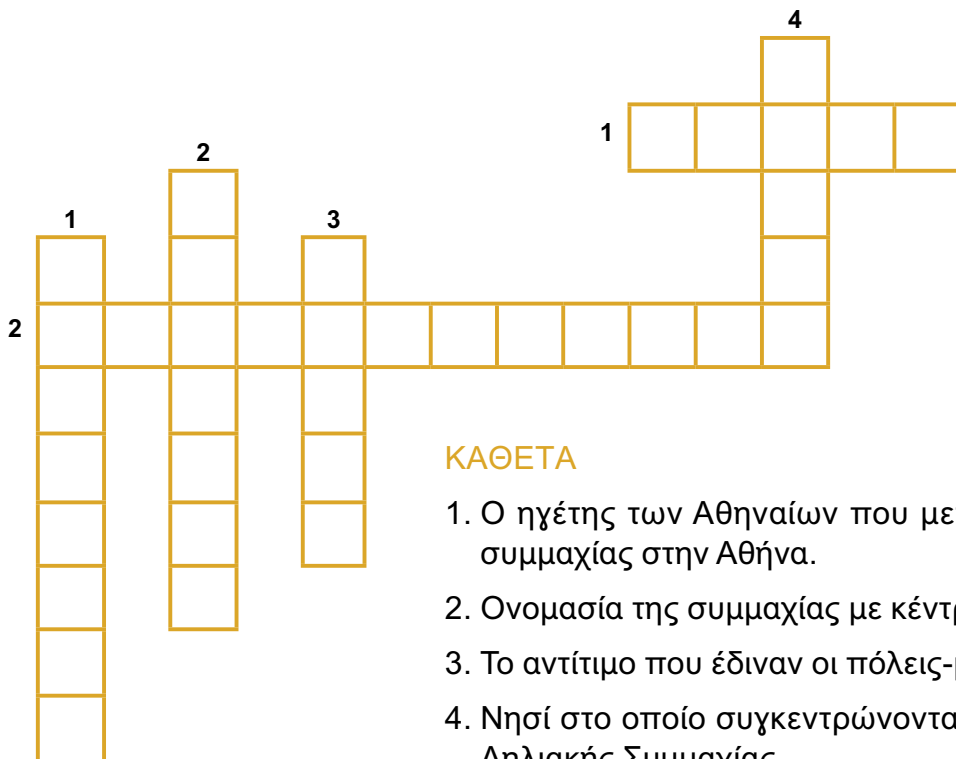
Αναζήτησε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για την Ειρήνη του Καλλία και γράψε ένα σχετικό άρθρο, προκειμένου να το παρουσιάσεις στην τάξη σου (το QR code της σελίδας θα σε βοηθήσει στην αναζήτησή σου).

2

Συμπλήρωσε το σταυρόλεξο, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Η πόλη που μετέτρεψε τη Συμμαχία σε ηγεμονία.
2. Έτσι ονομάζονταν οι δέκα Αθηναίοι που διαχειρίζονταν τα χρήματα της Συμμαχίας.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Ο ηγέτης των Αθηναίων που μετέφερε το ταμείο της συμμαχίας στην Αθήνα.
2. Ονομασία της συμμαχίας με κέντρο τη Δήλο.
3. Το αντίτιμο που έδιναν οι πόλεις-μέλη της Συμμαχίας.
4. Νησί στο οποίο συγκεντρώνονταν οι εκπρόσωποι της Δηλιακής Συμμαχίας.

19

Το πολίτευμα και η κοινωνία της Αθήνας στα χρόνια του Περικλή

1

Δίνονται παρακάτω μερικές σημαντικές λέξεις-κλειδιά: *Κλήρωση, 10 φυλές, Έλεγχος της εξουσίας, Ψηφοφορία, Δίκες, Στρατός, 500 μέλη, 10 μέλη, Ηλιαστές, Εξέταση νόμων, Ετήσια θητεία, Πολεμικά θέματα.*

Διάβασέ τες προσεκτικά και γράψε κάθε μία στη σωστή στήλη

Βουλή των Πεντακοσίων

Δέκα στρατηγοί

Ηλιαία

2

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- α. Ο Περικλής έγινε αρχηγός της Αθήνας το π.Χ. και πέθανε το π.Χ.
- β. Σημαντική δύναμη στην Αθήνα είχε η των Πεντακοσίων, τα μέλη της οποίας εκλέγονταν με
- γ. Οι στρατηγοί εκλέγονταν με κάθε φορά για ένα χρόνο.
- δ. Το σημαντικότερο δικαστήριο της εποχής ήταν η και είχε 6.000 μέλη.
- ε. Εκτός από τους Αθηναίους πολίτες, στην Αθήνα ζούσαν οι και οι

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Όσοι πολίτες δεν πήγαιναν στην Εκκλησία του Δήμου τιμωρούνταν αυστηρά.
- β. Μέσω του οστρακισμού, οι Αθηναίοι μπορούσαν να διώξουν κάποιον από την πόλη για δέκα χρόνια.
- γ. Η Βουλή των Πεντακοσίων δεν ασχολούνταν με τους νόμους της πόλης.
- δ. Ο Περικλής έγινε στρατηγός για 10 συνεχόμενα χρόνια.
- ε. Ο Άρειος Πάγος δίκαιζε μόνο υποθέσεις δολοφονιών ή εμπρησμών.

21

Ο «Χρυσός Αιώνας» της τέχνης

1

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α. Ο Περικλής πήρε πολλά χρήματα για την ανάπτυξη της Αθήνας από το ταμείο της συμμαχίας.
- β. Ο Παρθενώνας χτίστηκε από τον και τον στην Ακρόπολη.
- γ. Ο σημαντικότερος γλύπτης ήταν ο , έργο του οποίου ήταν το άγαλμα του Ολυμπίου
- δ. Αυτή την περίοδο σταμάτησαν να φτιάχνονται και

2

Παρατήρησε στο βιβλίο μαθητή/τριας προσεκτικά τις εικόνες από τα έργα τέχνης και τα κτήρια της Ακρόπολης.

- Ποιο από τα κτήρια που παρουσιάζονται σου φαίνεται πιο εντυπωσιακό και γιατί;

.....

.....

.....

- Ποιες λεπτομέρειες παρατηρείς στις Καρυάτιδες που δείχνουν την καλλιτεχνική ικανότητα των γλυπτών;

.....

.....

.....

Φαντάσου ότι είσαι καλλιτέχνης στον Χρυσό Αιώνα του Περικλή.

- Σχεδίασε ένα νέο άγαλμα ή έναν νέο ναό που θα τοποθετηθεί στην Ακρόπολη.

Η Αθήνα γίνεται σχολείο της Ελλάδας

22

1

Σκάνανε το QR code και με τη βοήθεια των σημειώσεων, γράψε ένα μικρό κείμενο για τη σπουδαιότητα του μεγάλου φιλοσόφου, προκειμένου να το παρουσιάσεις στο τμήμα σου.

2

Αντιστοίχισε κάθε πρόσωπο με τη σωστή φράση με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα.

1. Ηρόδοτος

α. Έγραψε για τον Πελοποννησιακό Πόλεμο.

2. Θουκυδίδης

β. Ίδρυσε φιλοσοφική σχολή στην Αθήνα.

3. Σωκράτης

γ. Δεν έγραψε ποτέ κείμενα.

4. Πλάτωνας

δ. Έγραψε κωμωδίες.

5. Αριστοφάνης

ε. Θεωρείται «πατέρας της ιστορίας».

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

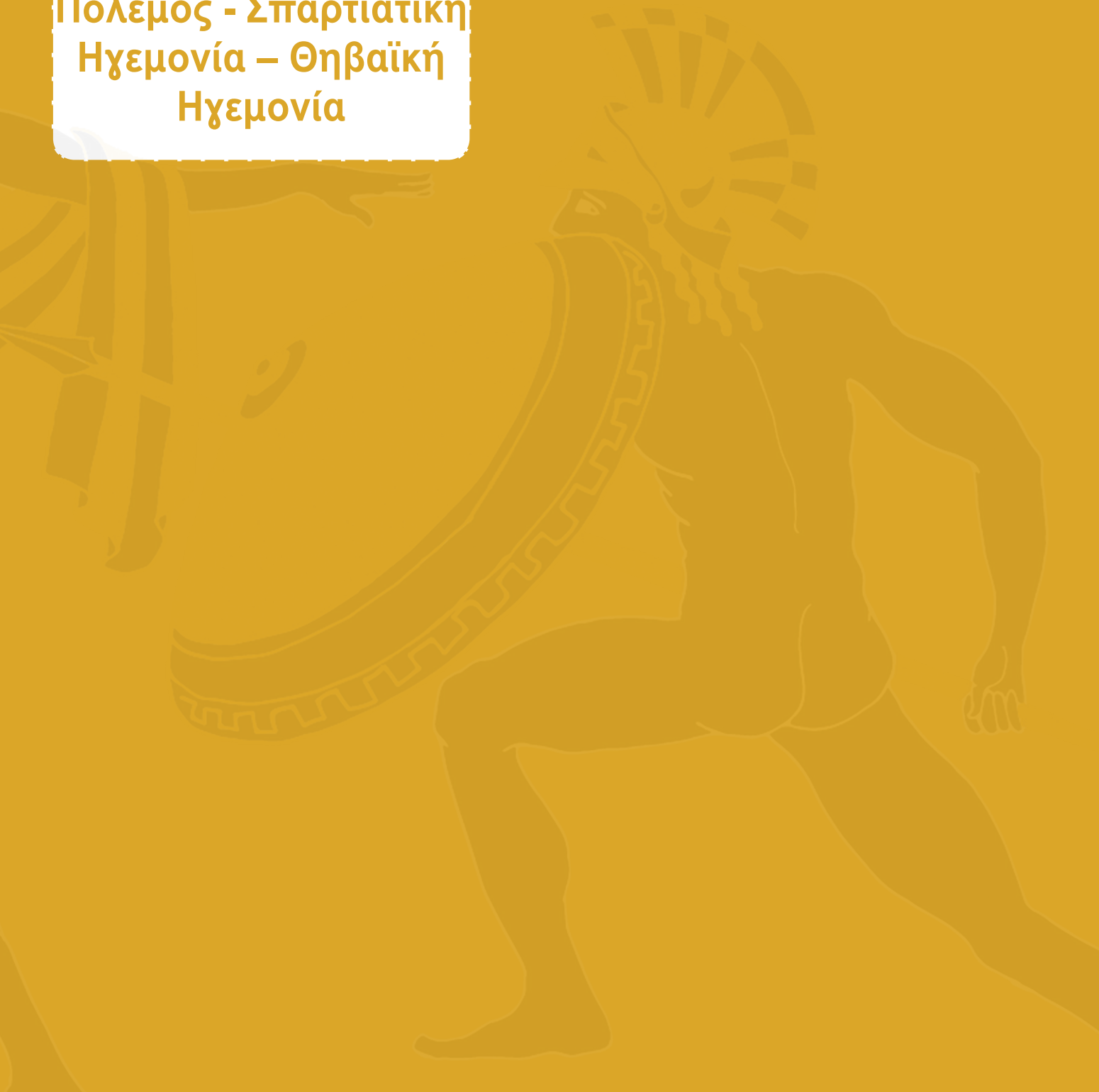
- α. Κατά τον 5ο αιώνα άρχισε να καταγράφεται η ιστορία.
- β. Οι Αθηναίοι δεν θεωρούσαν σημαντικό το θέατρο.
- γ. Οι κωμωδίες προσπαθούσαν να κάνουν τον κόσμο να γελάσει.
- δ. Ο πιο σημαντικός φιλόσοφος της αρχαίας Αθήνας ήταν ο Σωκράτης.
- ε. Μαθητής του Αριστοτέλη ήταν ο Πλάτωνας.

ενότητα

Ε

Πελοποννησιακός
Πόλεμος - Σπαρτιατική
Ηγεμονία – Θηβαϊκή
Ηγεμονία

Αίτια και αφορμές του πολέμου

23

1 Αναζήτησε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για τη σύγκρουση των Κορινθίων με τους Κερκυραίους, προκειμένου να τις παρουσιάσεις στην τάξη σου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2 Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- α.** Η δεν μπορούσε να μεγαλώσει τη δύναμη της χωρίς πόλεμο.
- β.** Αφορμή για την έναρξη του Πελοποννησιακού Πολέμου ήταν η διαφωνία ανάμεσα σε και Στη σύγκρουση αυτή η Αθήνα αποφάσισε να βοηθήσει τους
- γ.** Οι Πελοποννήσιοι επιτέθηκαν στην Αθήνα το π.Χ.
- δ.** Οι ελληνικές πόλεις χωρίστηκαν σε συμμαχίες.

3 Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α.** Στο δεύτερο μισό του 5ου αιώνα π.Χ. η Σπάρτη είχε μεγαλώσει σημαντικά τη δύναμή της.
- β.** Η Αθήνα είχε δημοκρατία ενώ η Σπάρτη βασιλεία.
- γ.** Οι Κορινθίοι και οι Μεγαρείς ζήτησαν τη βοήθεια της Αθήνας.
- δ.** Στο συμβούλιο που πήραν μέρος όλες οι πόλεις της Πελοποννησιακής Συμμαχίας αποφασίστηκε να ξεκινήσει πόλεμος.
- ε.** Οι Έλληνες χωρίστηκαν αλλά παρέμειναν ισχυροί.

24

Οι κυριότερες φάσεις του πολέμου και το τέλος του

1

Σκάνανε το QR code και διάβασε το απόσπασμα από το έργο Ιστορία του Θουκυδίδη. Σύμφωνα με τον μεγάλο ιστορικό, πόσο σημαντικές ήταν οι συνέπειες του πολέμου αυτού;

.....

.....

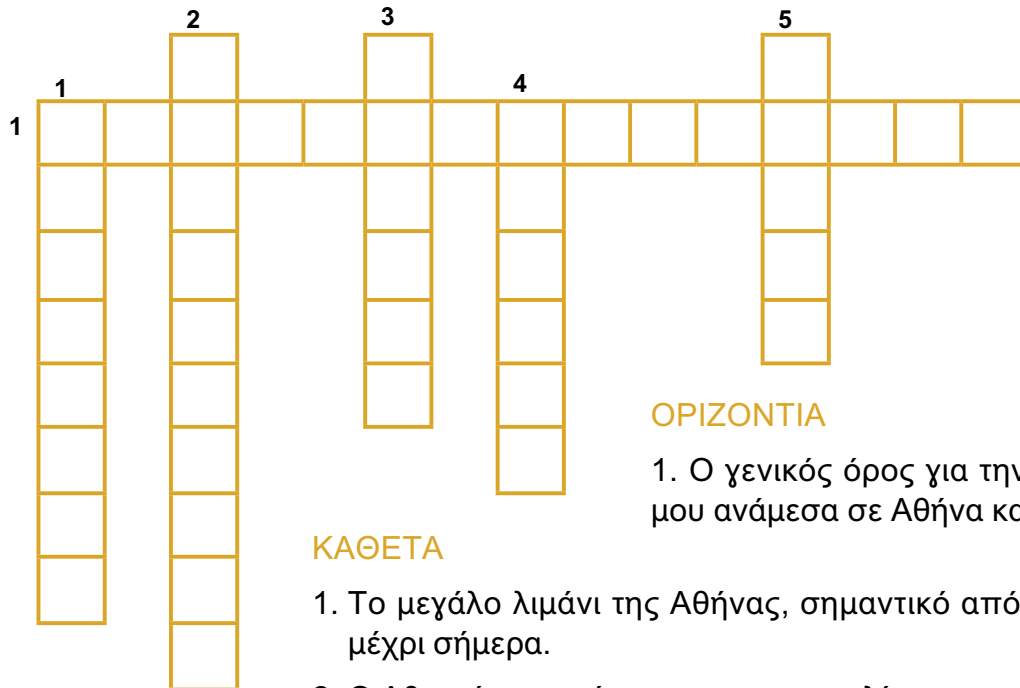
.....

.....

.....

2

Συμπλήρωσε το παρακάτω σταυρόλεξο, σύμφωνα με όσα διάβασες στο κείμενο του βιβλίου μαθητή/τριας.:

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Ο γενικός όρος για την περίοδο πολέμου ανάμεσα σε Αθήνα και Σπάρτη.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Το μεγάλο λιμάνι της Αθήνας, σημαντικό από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
2. Ο Αθηναίος που έπεισε τους συμπολίτες του να στείλουν στρατό στη Σικελία.
3. Αυτό προκάλεσε πολλούς θανάτους μέσα στην Αθήνα το 429 π.Χ.
4. Αυτός πρότεινε το 421 π.Χ. να κάνουν ειρήνη.
5. Σε αυτά τα τείχη κλείστηκαν οι κάτοικοι της Αθήνας για να προστατευτούν.

Η ηγεμονία της Σπάρτης

25

1 Αναζήτησε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για τον Αγησίλαο, προκειμένου να τις παρουσιάσεις στην τάξη σου (το QR code της σελίδας θα σε βοηθήσει στην αναζήτησή σου).

.....

.....

.....

.....

.....

2 Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α.** Μετά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, η επέβαλε πολιτεύματα, ενώ, τη διακυβέρνηση της Αθήνας ανέλαβαν ολιγαρχικοί.
- β.** Στην Περσία, ο ξεκίνησε μια εκστρατεία εναντίον του βασιλιά.
- γ.** Η Σπάρτη έστειλε τον στη Μικρά Ασία για να αντιμετωπίσει τους Πέρσες.
- δ.** Οι Πέρσες υπέγραψαν συνθήκη ειρήνης με τους και πήραν ως αντάλλαγμα πόλεις της Μικράς Ασίας και την

3 Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α.** Μετά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, η Αθήνα ήταν η μοναδική μεγάλη δύναμη στην Ελλάδα.
- β.** Ο Κύρος έχασε στις πρώτες μάχες και το 401 π.Χ. πέθανε.
- γ.** Οι Πέρσες έδωσαν χρήματα στις ελληνικές πόλεις για να ξεκινήσουν αγώνα εναντίον των Σπαρτιατών.
- δ.** Ο σπαρτιατικός στόλος ηττήθηκε στην Κνίδα στη Μικρά Ασία.
- ε.** Οι Σπαρτιάτες ζήτησαν το 386 π.Χ. να υπογράψουν συνθήκη ειρήνης με τους Πέρσες.

26

Η ηγεμονία της Θήβας

1

Σύγκρινε την ηγεμονία της Θήβας με αυτήν της Σπάρτης και φτιάξε έναν πίνακα με τις ομοιότητες και τις διαφορές τους.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- α. Στην πόλη της Θήβας ξεχώρισαν δύο πολιτικοί, ο και ο
- β. Η σημαντικότερη μάχη ανάμεσα σε Σπάρτη και Θήβα πραγματοποιήθηκε στα στη το 371 π.Χ.
- γ. Ο Επαμεινώνδας χρησιμοποίησε για πρώτη φορά την τακτική της
- δ. Στη μάχη στη πέθανε ο Επαμεινώνδας.

3

Αντιστοίχισε κάθε πρόσωπο ή γεγονός με τη σωστή φράση.

1. Επαμεινώνδας

2. Μάχη στα Λεύκτρα

3. Πελοπίδας

4. Μάχη στη Μαντίνεια

5. Πτώση Θηβαϊκής ηγεμονίας

α. Ήττα των Σπαρτιατών.

β. 338 π.Χ.

γ. Σκοτώθηκε ο Επαμεινώνδας.

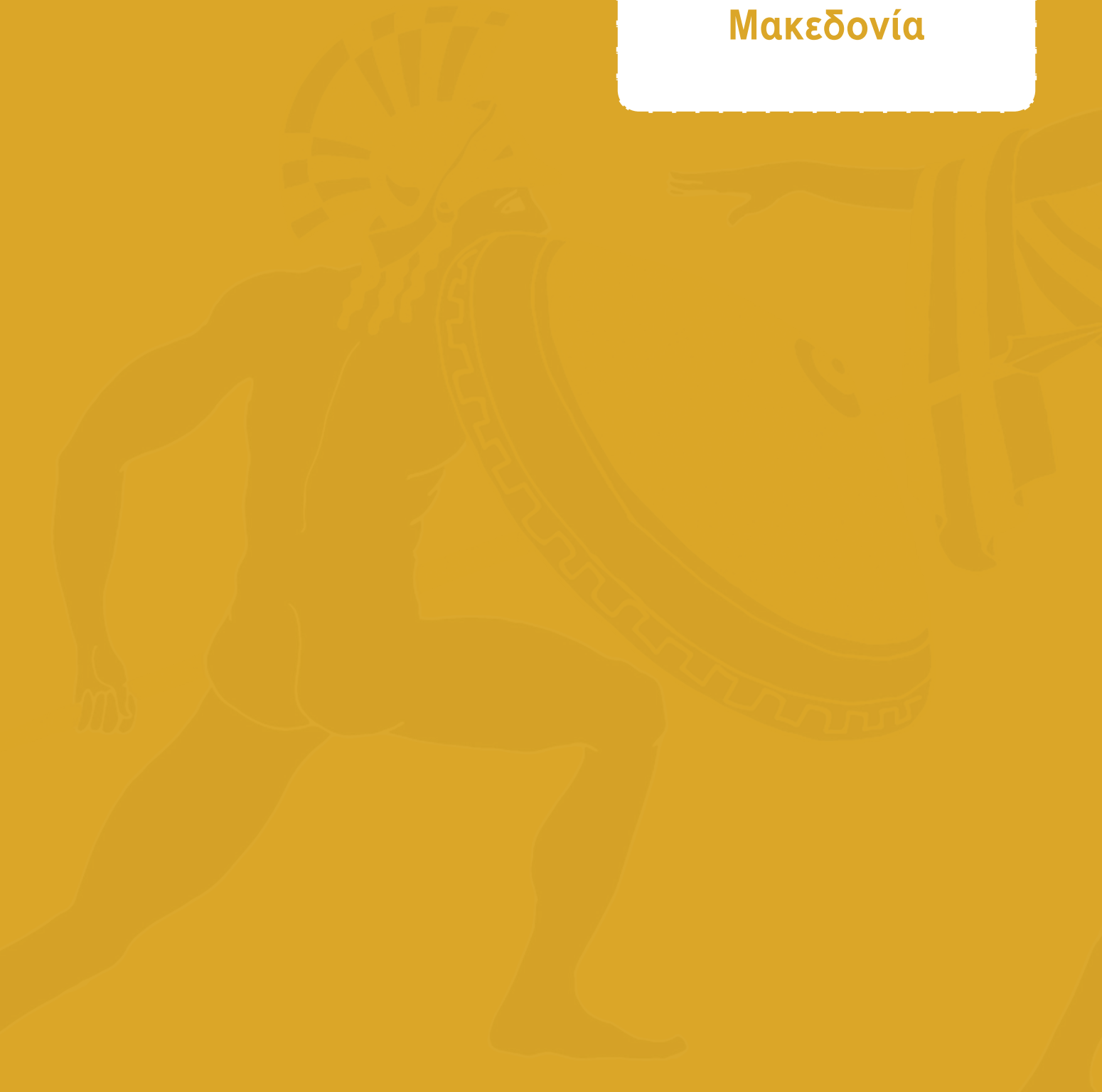
δ. Ηγέτης των Θηβαίων.

ε. Εφάρμοσε τη λοξή φάλαγγα.

ενότητα

ΣΤ

Μακεδονία

27

Η Μακεδονία, μία νέα ελληνική δύναμη

1

Σκάνανε το QR code και διάβασε τις πληροφορίες για την αρχαία Βεργίνα και τον αρχαιολογικό χώρο που υπάρχει σήμερα εκεί. Διάλεξε αυτό που σε εντυπωσίασε περισσότερο, προκειμένου να το παρουσιάσεις στην τάξη σου.

2

Παρατήρησε προσεκτικά το άγαλμα του Φιλίππου Β' (σελ. 124 βιβλίου μαθητή/τριας) και απάντησε στις ερωτήσεις:

- Ποια στοιχεία της ενδυμασίας του Φιλίππου δείχνουν ότι ήταν βασιλιάς και πολεμιστής;

.....

.....

- Ποια συναισθήματα σου προκαλεί η στάση και η έκφραση του προσώπου του;

.....

.....

- Αν συναντούσες σήμερα τον Φίλιππο Β', ποια ερώτηση θα του έκανες για την εποχή του ή για τα σχέδιά του;

.....

.....

.....

.....

Μέγας Αλέξανδρος: Η προσωπικότητα και το έργο του

28

1

Αναζήτησε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για τη σχέση του Μ. Αλεξάνδρου με τους γονείς του. Επηρέασε καθόλου τη ζωή του και την πορεία του; Παρουσίασε τις σκέψεις σου στην τάξη σου (το QR code της σελίδας θα σε βοηθήσει στην αναζήτησή σου).

2

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α. Η προσωπικότητα του Αλεξάνδρου επηρεάστηκε από την που έλαβε.
- β. Δάσκαλός του έγινε ο φιλόσοφος
- γ. Ο ήταν το άλογο του Αλεξάνδρου.
- δ. Ο Αλέξανδρος είχε ως πρότυπο τον
- ε. Η Αυτοκρατορία του Αλεξάνδρου απλωνόταν μέχρι τους πρόποδες των

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Η Ολυμπιάδα, μητέρα του Αλεξάνδρου, ήταν πριγκίπισσα από τη Μακεδονία.
- β. Σε αντίθεση με τους υπόλοιπους αριστοκράτες της Μακεδονίας, ο Αλέξανδρος διδάχθηκε γεωμετρία, αριθμητική και μουσική.
- γ. Ο Αλέξανδρος διδάχτηκε την Ιλιάδα και την Οδύσσεια.
- δ. Ο Αλέξανδρος, βλέποντας τα κατορθώματα του πατέρα του, θέλησε να γίνει κι αυτός ήρωας της εποχής του.
- ε. Όταν ίδρυσε την τεράστια Αυτοκρατορία του, έφτιαξε δεκάδες ελληνικές πόλεις, σε όλη την Ασία.

29

Η εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου

1

Εντόπισε στον χάρτη τον Γρανικό Ποταμό και αναζήτησε στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για τη μάχη που έγινε εκεί (το QR code της σελίδας θα σε βοηθήσει στην αναζήτησή σου). Για ποιον λόγο υπήρξε καθοριστική για την εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου;

2

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α. Στην αρχαία Τροία ο Μ. Αλέξανδρος θέλησε να προσκυνήσει τον τάφο του
- β. Η πρώτη μεγάλη μάχη με τους Πέρσες έγινε στον , στην οποία οι Μακεδόνες Η επόμενη μάχη έγινε στην το 333 π.Χ.
- γ. Ο Αλέξανδρος μπήκε στην ως απελευθερωτής και δοξάστηκε ως
- δ. Η μάχη στα ήταν η τελευταία νικηφόρα μάχη με τους Πέρσες.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Το Συνέδριο της Κορίνθου έδωσε στον Αλέξανδρο την εντολή να ηγηθεί στον πόλεμο εναντίον των Περσών.
- β. Ο Αλέξανδρος έχασε στη μάχη στον Γρανικό ποταμό.
- γ. Ο Δαρείος κυνήγησε τον Αλέξανδρο μέχρι τον Ευφράτη ποταμό.
- δ. Φεύγοντας από την Αίγυπτο, ο Αλέξανδρος πέρασε τον ποταμό Τίγρη.
- ε. Ο Αλέξανδρος έγινε κυρίαρχος της Ασίας και όλης της Ανατολής.

ενότητα

Z

Ελληνιστικά Χρόνια

30

Η αυτοκρατορία του Μ. Αλεξάνδρου διασπάται

1

Σκάνανε το QR code, άκου το μάθημα για να το θυμηθείς και, μετά, συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- Το βασίλειο της ήταν το πλουσιότερο από τα βασίλεια και είχε βασιλιά τον
- Το βασίλειο της Συρίας είχε βασιλιά τον, ενώ πρωτεύουσα του κράτους ήταν η
- Το βασίλειο της δημιουργήθηκε από τον Φιλέταιρο.
- Η βιβλιοθήκη της ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη μετά της

2

Συμπλήρωσε το παρακάτω σταυρόλεξο, σύμφωνα με όσα διάβασες στο κείμενο του βιβλίου μαθητή/τριας.:

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- Η δυναστεία που ίδρυσε ο Αντίγονος στη Μακεδονία.
- Εκεί ήταν η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη του τότε κόσμου.

ΚΑΘΕΤΑ

- Η ελληνιστική πόλη με τον γιγαντιαίο βωμό.
- Το πλουσιότερο από τα ελληνιστικά βασίλεια.
- Το βασίλειο που είχε πρωτεύουσα την Αντιόχεια.
- Διάδοχος του Μ. Αλεξάνδρου και ιδρυτής του βασιλείου της Αιγύπτου.

Η καθημερινή ζωή στα ελληνιστικά χρόνια

31

1

Τι εννοούμε όταν αναφερόμαστε σε «Πτολεμαίους» ή «Σελευκίδες»; Αναζήτησε σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο (το QR code της σελίδας μπορεί να σε βοηθήσει).

2

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α. Στην Αίγυπτο, οι ελληνικές πόλεις που δημιουργήθηκαν ήταν η και η
- β. Έποικοι ονομάζονταν οι και δούλευαν ως και
- γ. Η και ο ήταν θεοί της Ανατολής που άρχισαν να λατρεύουν αρκετοί Έλληνες.
- δ. Το συχνά δημιουργούσε εντάσεις ανάμεσα στους Πτολεμαίους και τους Σελευκίδες.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Οι ντόπιοι ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία ή ήταν ιερείς.
- β. Ο πληθυσμός άρχισε να μειώνεται στις πόλεις και να αυξάνεται στην ύπαιθρο.
- γ. Οι Έλληνες συνέχιζαν να πιστεύουν και στους Δώδεκα Θεούς του Ολύμπου.
- δ. Η ελληνική γλώσσα που χρησιμοποιούσαν οι Έλληνες και οι ντόπιοι ονομάστηκε ελληνιστική κοινή.
- ε. Προϊόντα, όπως μετάξι και μπαχαρικά, άρχισαν να φτάνουν στη Μεσόγειο από χώρες όπως η Κίνα και η Ινδία.

32

Οι τέχνες και τα γράμματα στα ελληνιστικά χρόνια

1

Σκάνανε το QR code και παρατήρησε το έργο Αποξυόμενος του γλύπτη Λύσιππου. Πιστεύεις ότι έχουν δίκιο όσοι τον χαρακτηρίζουν ως έναν από τους μεγαλύτερους καλλιτέχνες της αρχαιότητας;

.....

.....

.....

.....

.....

2

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α. Ο της Αλεξάνδρειας, ο της Ρόδου και ο του Δία στην ανήκουν στα θαύματα του αρχαίου κόσμου.
- β. Ο γλύπτης έφτιαξε τα περισσότερα αγάλματα του Μ. Αλεξάνδρου.
- γ. Ο ασχολήθηκε με την και διατύπωσε πρώτος ότι το κέντρο του σύμπαντος είναι ο ήλιος.
- δ. Ο Αρχιμήδης εφηύρε την και τον

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Τα μεγάλα ανάκτορα και τα μνημεία που κατασκευάστηκαν είχαν επιρροές από την Ανατολή.
- β. Τα παλάτια στολίζονταν με ψηφιδωτά.
- γ. Οι άνθρωποι, για να θυμούνται και να τιμούν τον Αλέξανδρο, έφτιαχναν αγάλματά του.
- δ. Ο Ευκλείδης υπολόγισε με ακρίβεια την περιφέρεια της Γης.
- ε. Ο Ήρωνας από την Αλεξάνδρεια κατέγραψε στην ιστορία του τα γεγονότα της εποχής.

Το ρωμαϊκό κράτος

33

1

Σκάναρε το QR code και διάβασε το κείμενο για τους πληβείους και τους πατρίκιους. Μπορείς να συγκρίνεις την κοινωνία της Ρώμης με αυτήν της Σπάρτης και της Αθήνας;

2

Αντιστοίχισε τις λέξεις με τις σωστές φράσεις:

1. Ρωμύλος

α. Δύο άρχοντες που κυβερνούσαν τη Ρώμη στη Res Publica.

2. Πατρίκιοι

β. Η φτωχότερη κοινωνική τάξη της Ρώμης.

3. Σύγκλητος

γ. Έδωσε το όνομά του στη Ρώμη.

4. Ύπατοι

δ. Αριστοκρατική τάξη της Ρώμης.

5. Πληβείοι

ε. Όργανο που έλεγχε τις αποφάσεις του βασιλιά.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

α. Η Σύγκλητος και η Εκκλησία του Δήμου έλεγχαν τις πράξεις του Βασιλιά.

β. Η Res Publica ήταν ένα πιο δημοκρατικό πολίτευμα.

γ. Οι πολίτες δεν έπαιρναν μέρος στις αποφάσεις.

δ. Η Ρώμη, για να προφυλάξει τα σύνορά της, απέφυγε τους πολέμους με τους γειτονικούς λαούς.

ε. Από τον 5ο έως τον 3ο αιώνα, οι Ρωμαίοι κατάφεραν να επικρατήσουν σε όλη την Ιταλική Χερσόνησο.

34

Η Καρχηδόνα συγκρούεται με τη Ρώμη

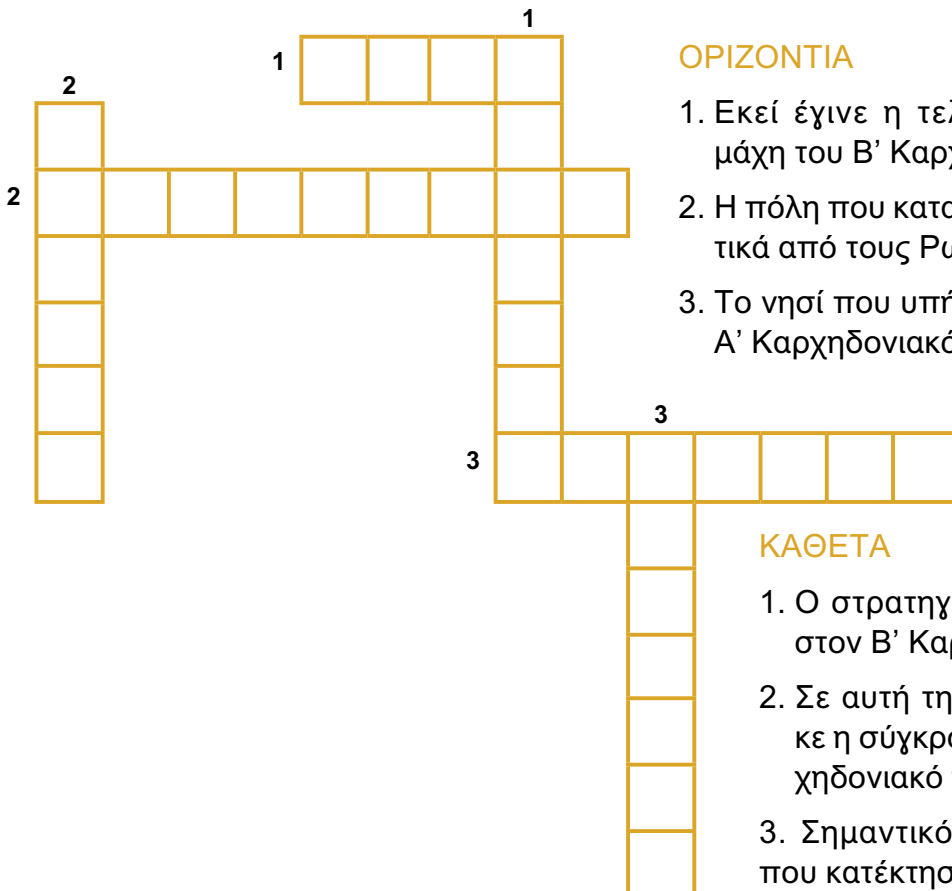

1

Μαζί με τους συμμαθητές/τριές σου, στο πλαίσιο εργασίας για τους Καρχηδόνιους, έχετε αναλάβει να βρείτε πληροφορίες για τον στρατηγό Αννίβα.

2

Συμπλήρωσε το παρακάτω σταυρόλεξο, σύμφωνα με όσα διάβασες στο κείμενο του βιβλίου μαθητή/τριας.:

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Εκεί έγινε η τελευταία και οριστική μάχη του Β' Καρχηδονιακού πολέμου.
2. Η πόλη που καταστράφηκε ολοκληρωτικά από τους Ρωμαίους.
3. Το νησί που υπήρξε η αφορμή για τον Α' Καρχηδονιακό πόλεμο.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Ο στρατηγός των Καρχηδονίων στον Β' Καρχηδονιακό πόλεμο.
2. Σε αυτή την ήπειρο μεταφέρθηκε η σύγκρουση κατά τον Β' Καρχηδονιακό πόλεμο (αντίστροφα).
3. Σημαντικό νησί της Μεσογείου που κατέκτησαν οι Ρωμαίοι.

Η υποταγή του ελληνικού κόσμου

35

1

Σκάνανε το QR code και διάβασε το απόσπασμα. Πώς προσπάθησαν οι Έλληνες να αντιμετωπίσουν τους Ρωμαίους; Θα μπορούσαν να κάνουν κάτι περισσότερο;

2

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις, σύμφωνα με όσα έμαθες στο συγκεκριμένο μάθημα:

- α. Οι ελληνικές πόλεις έχασαν τη δύναμή τους εξαιτίας των
- β. Η Συμπολιτεία των κέρδισε τους Γαλάτες.
- γ. Οι Ρωμαίοι συμμαχούσαν τότε με τους, το βασίλειο της και της και αντιμετώπισαν αποτελεσματικά τον Αντίοχο στις
- δ. Ο Ρωμαίος στρατηγός, κατέκτησε τη Νότια Ελλάδα μετά τη μάχη της το 146 π.Χ.

3

Χαρακτήρισε τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λάθος (Λ):

- α. Η Συμπολιτεία των Αιτωλών ιδρύθηκε το 280 π.Χ.
- β. Οι Ρωμαίοι χρησιμοποίησαν τη μέθοδο της διχόνοιας, για να πάρουν με το μέρος τους τους Αιτωλούς.
- γ. Ο Φίλιππος κέρδισε τους Ρωμαίους στη μάχη των Φαρσάλων το 197 π.Χ.
- δ. Οι Αιτωλοί ζήτησαν από τον Αντίοχο της Συρίας να τους βοηθήσει.
- ε. Οι Έλληνες κατάφεραν τελικά να αντιμετωπίσουν επιτυχώς τους Ρωμαίους.

ΚΟΛΟΦΩΝΑΣ
(ΘΑ ΠΡΟΣΤΕΘΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΟΦΑΝΤΟ)

